

Vasküler demans

İSVEÇ DEMANS MERKEZİ BİLGİ NOTU

Vaskulär demenssjukdom • faktablad på turkiska

Beyindeki kan damarlarında hasar

Demans düşünmeyi, plan yapmayı ve iletişim kurmayı zorlaştırır. Belirtiler beyindeki çeşitli hasar ve hastalıklardan kaynaklanır. Vasküler demans, beyin kan damarlarındaki patolojik değişiklikleri ifade eder. Hastalık *vasküler nörobilişsel bozukluk* olarak da adlandırılır.

Vasküler demans en yaygın ikinci demans türüdür ve tüm vakaların %25-30'unu oluşturur. Yaşlı insanlarda, demansın en yaygın tipi olan Alzheimer hastalığıyla birlikte görülmesi nadir değildir.

İnme bir risk faktörüdür

Vasküler demansın farklı nedenleri olabilir. Genellikle beyin damarlarında pıhtı, kanama veya daralmış ve kireçlenmiş damarların neden olduğu inmenin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Tüm bu durumlarda beyinde ciddi seviyede oksijen eksikliği görülebilir. Oluşan hasar, günlük yaşamı farklı şekillerde zorlaştıran belirtilere neden olabilir. Belirtiler beyin hangi bölgelerinin etkilendiğine bağlı olarak kişiden kişiye değişir.

Belirtiler çeşitlilik gösterir

Temel olarak beyin frontal lobundaki hasar muhakeme, dürtü kontrolü ve konsantrasyon ile ilgili bozukluklara yol açar. Temporal lobun hasar görmesi unutkanlığa, iletişim ve yeni şeyler öğrenmede zorluklara yol açar. Beynin daha derin kısımlarında, en küçük kan damarlarında meydana gelen hasarlar genellikle hareketlerin yavaşlamasına, planlama ve görevleri yerine getirmede zorluklara yol açar.

Stresin genellikle semptomları yoğunlaştırdığını hatırlamak önemlidir.

Hastalığın ilerlemesi genellikle kademeli olarak gerçekleşir

Demans genellikle yavaş gelişir ve aşamalı bir seyir izler. Ancak vasküler demansta belirtiler genellikle aniden ortaya çıkar. Hastalığın seyri

bir merdiven olarak tanımlanabilir: durum kötüleşir, bir süre değişmeden kalır ve sonra tekrar kötüleşir.

Erken teşhis hayati önem taşır

Vasküler demans basit bir testle doğrulanamaz. Tanı çeşitli test ve muayeneler ile hasta ve yakınlarıyla yapılan görüşmelere dayanır.

Mümkün olan en kısa sürede doğru yardım ve tedaviyi alabilmek için semptomların en kısa sürede araştırılması önemlidir.

Yeni vasküler hasarı önleme

Vasküler demansı tedavi edebilecek bir ilaç yoktur. Bunun yerine tedavi beyinde yeni hasarların oluşmasını önlemeye yöneliktir. Kan pıhtılaşması riski arttığında antikoagülan ilaçlar verilir. Birçok hastada kan basıncının kontrol altında tutulması gerekir, bazen ilaç tedavisi uygulanır çünkü yüksek kan basıncı inme riskini artırır. Diyabet de dikkatle kontrol edilmelidir çünkü kan şekeri düzeylerinin kontrolsüz olması beyindeki küçük damarların zarar görmesine yol açabilir.

İyi bir yaşam için plan yapın

Mümkün olan en iyi ve en anlamlı yaşamı planlayabilmek için belirtiler ve hastalık hakkında bilgi edinmek önem taşır. Önleyici tedaviye ek olarak sağlık ve evde bakım hizmetlerinin sunduğu yardımlar, yardımcı cihazlar ve diğer çeşitli müdahalelerle günlük yaşam kolaylaştırılabilir.

© Svenskt Demenscentrum

Daha fazla bilgi ve Türkçe bilgi formları Svenskt Demenscentrum'un web sitesinde mevcuttur:
www.demenscentrum.se/tr

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, (08) 690 5800, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se

Vaskulär demenssjukdom

FAKTABLAD FRÅN SVENSKT DEMENSCENTRUM

Skador i hjärnans blodkärl

Demenssjukdom gör det svårare att tänka, planera och kommunicera. Symtomen orsakas av olika skador och sjukdomar i hjärnan. Vid vaskulär demens handlar det om sjukliga förändringar i hjärnans blodkärl, därför kallas denna sjukdom också för blodkärlsdemens.

Vaskulär demenssjukdom är den näst vanligaste orsaken till demenssjukdom och beräknas stå för 25 – 30 procent av samtliga fall. I högre åldrar är det inte ovanligt att den förekommer tillsammans med Alzheimers sjukdom, den vanligaste demenssjukdomen.

Stroke är en riskfaktor

Vaskulär demens kan ha olika orsaker. Ofta är den en följd av stroke, det vill säga blodproppar, blödningar, eller trånga förkalkade blodkärl i hjärnan. I samtliga fall kan hjärnan drabbas av allvarlig syrebrist. Skadorna som då uppstår kan ge symtom som på olika sätt försvårar vardagen. Symtomen varierar från person till person, beroende på vilka delar av hjärnan som drabbas.

Symtomen varierar

Något förenklat kan man säga att omdöme, impuls-kontroll och koncentration försämras om skadorna uppstår i hjärnans framlob. Skador i tinningloben leder till glömska, svårigheter att kommunicera och att lära sig nytt. Skador i hjärnans djupare delar, i de allra minsta blodkärlen, leder ofta till långsamma rörelser och svårigheter att planera och utföra saker.

Viktigt att tänka på är att stress ofta förstärker symtomen.

Förloppet går ofta trappstegsvis

Demenssjukdom brukar komma smygande och utvecklas långsamt. Men vid vaskulär demens uppträder symtomen ofta plötsligt och sjukdoms-

förloppet kan ritas som en trappa: tillståndet blir sämre, förblir stabilt under en tid för att sedan åter försämrans.

Tidig diagnos viktig

Vaskulär demenssjukdom kan inte fastställas genom ett enkelt prov. Diagnosen bygger på en rad tester, undersökningar och samtal med patient och anhöriga.

Det är viktigt att utreda symtomen så tidigt som möjligt så att rätt hjälp och behandling kan sättas in i god tid.

Förhindra nya kärlskador

Det finns inga läkemedel som kan bota vaskulär demens. Behandlingen syftar istället till att förhindra nya skador i hjärnan. Blodförtunnande läkemedel ges när det finns en ökad risk för blodpropp. I många fall behövs blodtrycksreglering, ibland med medicinering, eftersom högt blodtryck ökar risken för stroke. Även diabetes måste regleras noga eftersom denna sjukdom kan skada hjärnans små blodkärl.

Planera för ett bra liv

Det är viktigt att få en förklaring till sjukdomen och symtomen för att kunna planera för ett bra och meningsfullt liv. Förutom förebyggande behandling kan hjälpmedel och en rad andra insatser från samhällets vård och omsorg underlätta vardagen.

2025 • Svenskt Demenscentrum ©

Fler faktablad på olika språk kan skrivas ut från Svenskt Demenscentrums webbplats:
www.demenscentrum.se/Faktablad

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, 08 - 690 58 00, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se